

VII. VÁLLALATI ÁRPOLITIKA, ÁRMUNKA

Szerző dezs

Vállalkozásgazdaságtan tétel

Ár

fogalma, gazdasági

szerepe

Az

áru (termék vagy

szolgáltatás)

pénzben kifejezett ellenértéke, azaz

az a pénzmennyiség, amiért egy adott

(meghatározott mennyiségű és

minőségű) áru megvehető, illetve

eladható. Kínálati

ár: az az ár amit az eladók

kérnek. Ajánlati ár:

a vevők által

felajánlott ár. Illeték vagy

díj: különféle

szolgáltatások árai.

Árfunkciók:

-

piaci egyensúly funkció:

a kereslet-kínálat

egyensúlyának

létrehozása,

fenn-tartása,

helyreállítása,

változó árak mellett.

-

piaci szereplők döntéseinek

orientálása: mérlegelni

kell, hogy az eladónak érdemes-e többet

termelnie,

és hogy a vevőnek érdemes-e megvenni.

-

jövedelmek hatékonyságot

biztosító elosztása: azok

realizálnak nagyobb jövedelmet, akik

hatékonyabban

termelnek és a fejlődésre is nekik van meg a

lehetőségük

-

technikai fejlődés, az

innovatív magatartás: az

előállítási

költségek csökkenése

révén olcsóbbá

teszik a termelést.

Az

ár a piaci mechanizmuson

keresztül automatikusan

érvényesülő gazdasági szerepe

mellett politikai,

illetve makrogazdasági célok megvalósításának

eszköze is

lehet. A

beavatkozás legismertebb

módszerei: különféle támogatások, árrögzítések, maximum- vagy minimumárak meghatározása, árelőirányítási és árinformációs rendszerek működtetése. Az árszabályozás indítékai a politikai berendezkedéstől és a gazdasági körülményektől függően országonként és időszakonként különböztek.

Vállalatok ármeghatározását befolyásoló külső és belső tényezők

A vállalkozók olyan árak kialakítására törekcsenek, amelyek biztosítják az eredményes gazdálkodást. Ez akkor lehetséges, ha az árak ös-szességében hosszabb távon megtérítik a költségeket, lehetővé teszik, hogy a vállalkozó folyamatosan eleget tegyen adóbefizetési kötelezettségeinek, és ezen felül nyereséget is biztosítanak.

EXOGÉN

(külső) - állami beavatkozás, jogi szabályozás - piaci szituáció - a szállítók ármeghatározása - a vevők ármeghatározása – a verseny-társak ármeghatározása

ENDOGEN

(belső) - profil, vállalati méretek - vállalati célok - költségek, árkialakítási elvek - árkalkulációs módszerek – az ármeghatározás döntési mechanizmusa - az árdöntések összehangolása a többi piacbefolyásoló eszközzel

Versenytörvény

A törvény célja, hogy a fogyasztók és a versenytárgyak érdekeinek, valamint a gazdasági versenyhez fűződő közérdeknek a védelme. Minden állampolgár érdeke, mert kikényszeríti a gazdasági hatékonyságot, és előmozdítja a fejlődést. Biztosítani kell ezért a

verseny szabadságát, viszont meg kell akadályozni a verseny elfajulását, azaz a tisztességtelen eszközök alkalmazását.

A törvény tiltja a tisztességtelen eszközök alkalmazását a versenyben, a fő-gyasztoi döntések tisztességtelen befolyásolását, a gazdasági versenyt korlátozó megállapodásokat, és a gazdasági erőfölénnyel való visszaélést.

1. A tisztességtelen verseny tilalma: hírnévrontás, hitelrontás, üzleti titok tisztességtelen módon való megszerzése vagy jogosulatlan felhasználása, bojkott (felhívás a versenytárs kapcsolatainak megzavarására), bitortlás, utánzás, versenytárgyalás vagy árverés vagy, tőzsdei alku tisztaságának sértése.

2. A fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalma: általános szabályként kimondja, hogy a vevőt becsapni az áru kelendőségé- nek fő-kozása érdekében.

3. Káros versenykorlátozások tilalma: tiltja a verseny korlátozására irányuló megállapodásokat, illetve az ilyen célokat szolgáló összehangolt, egymáshoz igazodó magatartást.

4. Gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalma: nem az erőfő-lényt, hanem a vele való visszaélést tiltja. A törvény meghatározza mikor tekinthető vállalkozó gazdasági erőfölényben lévőnek. A gazdasági erőfölény megítéléséhez vizsgálni kell a piaci részesedés arányait, a vállalkozás vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetét, a piacra lépés költségeit

és kockázatait.

5.

Fúziókontroll

szabályozása: célja a káros monopolhelyzetek kialakulásának

megakadályozása. A törvény alapján a Gazdasági Versenyhivatal ellenőrzi a fúziókat. A fúzió

esetei: szervezeti egyesülés (beolvadás, összevonás), más vállalkozásban „meghatározó befolyás” szerzése.

A

versenytörvény szabályainak megsértése esetén a jogorvoslat a megyei bíróságok és a Gazdasági Versenyhivatal hatáskörébe tartozik.

Az

ártörvény

„Az

árak legfőbb szabályozója a piaci és a gazdasági verseny”. Ez azt jelenti, hogy azon áruknál, amelyek ármeghatározásába az

állam nem avatkozhat bele, a vevők és az eladók szabadon

megegyezhetnek az árakban. A törvény pontosan szabályozza az állami beavatkozás

kereteit is. Az állam megállapíthat hatósági árakat:

-

legmagasabb ár: ennél magasabb árat tilos alkalmazni, de alacsonyabbat lehet. Ezt úgy kell megállapítani, hogy az fedezetet nyújtson a hatékonyan működő vállalkozó ráfordításaira és a működéséhez szükséges nyereségre.

-

legalacsonyabb ár: ennél alacsonyabb árat tilos alkalmazni, de magasabbat lehet.

Úgy kell megállapítani, hogy az fedezetet nyújtson a hatékonyan működő vállalkozó ráfordításaira.

Az

állam előírhatja az

áremelés előzetes

bejelentési kötelezettségét

is. Ezt az eszközt azonban csak olyan

termékeknél

lehet alkalmazni, amelyek termelője gazdasági

erőfölényben van.

A gazdasági

szabályozás jelentős

módosulása

esetén a kormány átmeneti időre

rendelkezhet az árakra vonatkozóan a

szabad
 áruk körében is. Emellett az
 ár-törvény előírja az
 árfeltüntetési
 kötelezettséget
 is. Ez azon vállalkozók
 feladata, akik a termékek fogyasztói
 forgalomba
 hozatalát végzik.

Árképző
 tényezőként működő adók,
 költségvetési
 kötelezettségek

Importbekerülési
 ár: az az
 ár amennyiért az importáló
 a terméket a viszont-eladónak
 továbbadja.

Az
 importbekerülési ár
 felépítése: +
 devizában felmerült
 forintköltség Ft-ban + egyéb
 devizában =
 határparitásos ár + vám +
 külkereskedelmi árrés vagy
 bizományosi jutalék =
 bekerülési ár

Fogyasztási
 adó:
 kivetésének általában
 kettős célja van, egyrészt az
 állam-háztartás
 bevételei
 egy részének biztosítása,
 másrészt bizonyos termékek
 fogyasztásának
 befolyásolása. Fogy. adót az a
 vállalkozó köteles fizetni, aki
 saját előállítás
 termékét belföldön
 értékesít vagy
 továbbértékesítésre
 importál.

Megállapítása
 történhet %-os
 módon és tételes adó
 alapján is (alapja a mennyiség).

Fogyasztás
 adó van a következő
 termékek árába: -
 személygépkocsi, nemesfémekből
 készült tárgyak - arc- és
 ajakápolószerek,
 játékkártya -
 rágógumi, csokoládé,
 pörkölt kávé

Fogyasztói
 árkiegészítés:
 célja a fogyasztási adóval szemben,
 hogy bizonyos termékek

fogyasztását vagy szolgáltatások igénybevételét szélesebb ré-tegek számára lehetővé tegyék. Lehetősége egészen szűk körre szorult vissza, mindössze a személyszállítási szolgáltatá-sokra terjed ki.

Jövedéki

adó:

jövedékiadó-köteles a jövedéki termék belföldi előállít-ása és importálása. Jövedéki termékek: - ásványolaj, dohánygyártmá-nyok - alkoholttermékek, sör, bor, pezsgő, köztes alkohol termék

Általános

forgalmi adó (ÁFA):

a fogyasztási adóhoz hasonlóan költségvetési bevételt jelent, és törvény által szabályozottan kerül beépítésre az árba. Mint árképző tényezőt csak a fogyasztói árban kell figyelembe venni, mert a fo-gyasztó fizeti meg a végső árban. Mindig visszaigényelhető, kivéve a végső fogyasztást.

A

fogyasztói ár a következő árképző elemeket tartalmazza: - termelő ár vagy importbekerülési ár - fogyasztási adó vagy jövedéki adó (+), esetleg fogyasztói árkiegészítés (-) - kereskedelmi árrészek, - általános forgalmi adó
Kereskedelmi árrés: nem más, mint a kereskedelmi tevékenység ára. Meg-bontható nagykereskedelmi és kiskereskedelmi árrésre. Van egy költségfede-zeti része és egy nyereségfedezeti része.

A

fogyasztói ár a következőképpen építhető fel:
Termelő ár, vagy bekerülési ár +
fogyasztási adó, jövedéki adó,
árkiegészítés =
nagyke-reskedelmi beszerzési ár + nagykereskedelmi árrés =
nagykereske-delmi eladási ár =
kiskereskedelmi beszerzési ár +
kiskereskedelmi árrés =

nettó fogyasztói
ár + ÁFA (25%) =
fogyasztói ár
Az
áfa minden eladási árban benne
van, és az ún. áfás
számlákon összegét
külön is feltüntetik, mint
árképző
tényezőt, azonban csak a bruttó
fo-gyasztói ár
kialakításánál kell
számításba
venni